

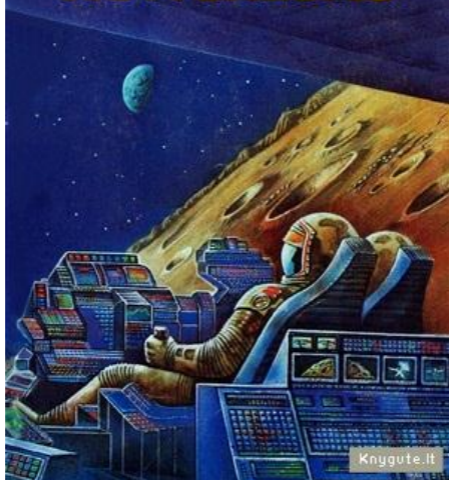
SF

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

32

Stanislaw Lem

FUTUROLOGŲ KONGRESAS

Stanisław Lem

FUTUROLOGŲ KONGRESAS

Mokslinis fantastinis romanas ir apsakymai

Jonas Tykūsis, garsūsis kosmoso
klajūnas, tolimojo galaktinio
plaukiojimo kapitonas, iŝymūsis
meteorų ir kometų medŝiotojas, pirmą
kartą publikuoja savo "Ŗvaigŝdŝių
dienoraŝčius" bei prisiminimų
fragmentus lietuviŝkai.

Iŝ lenkų kalbos vertė VIDA BRAZAUSKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
32 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Stanisław Lem KONGRES FUTUROLOGICZNY
Krakow, Wydawnictwo Literackie, 1983

Virŝelis dailininko Audrio Ŗimakausko

Iliustravo Herta Matulionytė

Copyright © by Stanisław Lem, 1971, 1983

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 1995

Elektroninė versija ©Knygute.lt, 2012

Turiny

ŽVAIGŽDŽIŲ DIENORAŠČIAI

Pratarmė

Aštuntoji kelionė

Dvylyktoji kelionė

Aštuonioliktoji kelionė

Dvidešimtoji kelionė

Dvidešimt penktoji kelionė

Dvidešimt aštuntoji kelionė

FUTUROLOGŲ KONGRESAS

PROFESORIUS A. DONDA

ŽVAIGŽDŽIŲ DIENORAŠČIAI

Pratarmė

Pristatydamas Skaitytojui rinktines Jono Tykiojo "Žvaigždžių Dienoraščių" ištraukas, Leidėjas neekvokavo rašalo, aprašinėdamas šio keliautojo, kurio vardas garsus abiejuose Paukščių Tako kupoluose, dorybes. Garsusis Kosmoso klajūnas, tolimojo galaktinio plaukiojimo kapitonas, meteorų ir kometų medžiotojas, nenuilstantis aštuoniasdešimties tūkstančių trijų planetų atradėjas ir tyrinėtojas, abiejų Grigo Ratų universitetų garbės daktaras, Mažųjų Planetų Globos Draugijos bei daugybės kitų draugijų narys, takų ir ūkų ordinų kavalierius Jonas Tykusis pats atsiskleis Skaitytojui šiuose "Dienoraščiuose", kurie prilygina jį tokiems bebaimiams praeities vyrams, kaip Karlas Fridrichas Jeronimas Miunhauzenas, Pavlas Masloboinikovas, Lemuelis Guliveris arba metras Alkofribasas.

Pilnas "Dienoraščių" tekstas, iš viso aštuoniasdešimt septyni tomai in quarto su

priedais (žvaigždžių žodynas ir skrynia su vaizdinėmis priemonėmis) bei visų kelionių žvaigždėlapiais, šiuo metu tvarkomas astrogatorių bei planetininkų mokslinės grupės, atsižvelgiant į milžinišką nuveiktinų darbų apimtį pasirodys negreit. Manydamas, kad nederėtų slėpti didžiųjų Jono Tykiojo atradimų nuo plačiosios Publikos, Leidėjas atrinko nedidelę "Dienoraščių" dalelę, ir pateikia ją neredaguotą, be prieraišų, pastabų, komentarų bei kosminių terminų žodyno.

Rengiant "Dienoraščius" spaudai, man, tiesą sakant, niekas nepadėjo; trukdžiusiųjų nevardinu, nes tai užimtų pernelyg daug vietos.

Astralis Sternu Tarantoga
Fomalhauto Universiteto
astrozoologijos profesorius
Fomalhautas,
Kosminės Pulsacijos VI. 18 d.

Aštuntoji kelionė

Taigi nuspręsta. Aš - Žemės delegatas Suvienytųjų Planetų Organizacijoje, o tiksliau kandidatas, nors ir ne visai, nes Plenarinė Sesija svarstys ne mano, bet visos žmonijos kandidatūrą.

Gyvenime nesu patyręs tokio siaubingo susijaudinimo. Perdžiūvęs liežuvis trankėsi į dantis kaip koks basliukas, o kai ėjau nutiestu nuo astrobuso raudonu kiliminiu taku - nežinojau, ar čia kilimas toks minkštas, ar mano keliai linksta. Derėjo pasakyti prakalbą, o aš nebūčiau įstengęs nė žodžio išspausti - jausmai išdžiovinę burną, taigi išvydęs didelį tviskantį automatą su chromuotu čiaupu bei mažutėmis spragelėmis monetoms, kuo skubiau įmečiau vieną ir pakišau po čiaupu apdairiai pasiimtą termosą dangtelį. Taip žmonija pirmą kartą patyrė tarpplanetinę gėdą diplomatinėje galaktinėje arenoje - tariamasis gazuoto vandens automatas pasirodė besąs tarrakoniečių delegacijos vadovo pavaduotojas paradine uniforma. Visa laimė - tarrakoniečiai pasišovė paremti mūsų kandidatūrą sesijoje, tik aš ne iš karto sužinojau apie tai, o kai aukštasis diplo-

matas apspjauė man batus, pagalvojau - blogas ženklas; suklydau, nes tai tebuvo kvapnios sveikinimo liaukų išskyros. Viską supratau, prarijęs informacinę-vertiminę tabletę, kurią padavė kažkoks geraširdis SPO pareigūnas; tą pačią akimirką mane supantys zirziantys garsai tiesiog ausyse virto puikiausiai suprantamais žodžiais, ketvertas aliumininių kėglių pliušinio kilimo gale tapo garbės sargyba, o pasitinkantis tarrakonietis, iki tos akimirkos panėšėjęs veikiau į labai didelį vyniotinį, pasirodė esąs visai normalios, seniai pažįstamos išvaizdos asmuo. Nepradingo tik jaudulys. Privažiavo nedidelis karutis, specialiai pritaikytas dvikojų būtybių - tokių kaip aš - gabenimui, bendrakeleivis tarrakonietis gana nelengvai įsispraudė paskui mane į vidų ir, atsėdęs iškart man iš kairės ir dešinės, pasakė:

- Gerbiamasis žemietie, turiu jums paaiškinti, kad atsirado smulki procedūrinė komplikacija, susijusi su tuo, kad tikrasis mūsų delegacijos vadovas, kaip specialistas-žemistas labiausiai tinkantis įvesdinti jūsų kandidatūrą, vakar, deja, buvo atšauktas į sostinę, ir man tenka jį pavaduoti. Ar jūs susipažinote su protokolu?..

- Ne... Nepasitaikė proga, - suniurzgėjau aš, neįstengdamas kaip nors patogiau įsitaisyti

krėslė, kuris nebuvo pakankamai pritaikytas žmogiško kūno reikmėms. Sėdynė priminė stačią beveik pusmetro gilumo duobę, tad važiuojant nelygiu keliu keliai trankėsi į kaktą.

- Na, nieko, kaip nors susidorosime, - tarė tarrakonietis. Blizganti it metalas klostėta jo mantija, sulaidyta briaunotomis formomis (pirmiau ją palaikiau bufetu), paskleidė negarsų skambesį, o jis kostelėjo ir kalbėjo toliau:

- Jūsų istoriją žinau; koks gi nuostabus dalykas - žmonija! Tikrai, viską žinoti - tai įeina į mano pareigas. Pagal dienotvarkę mūsų delegacija pasisakys aštuoniasdešimt trečioji ir pasiūlys priimti jus į Asamblėjos gretas kaip pilnateisius, neabejotinus bei visapusiškus narius... O skiriamųjų dokumentų ar kartais nepametėt? - pasiteiravo taip netikėtai, kad visas sudrebėjau ir puoliau karštai prieštarauti. Tąjį pergamento ritinį, kiek suminkštėjusį nuo prakaito, gniaužiau dešinėje rankoje.

- Gerai, - pagyrė jis. - Taigi, taip sakant, pasakysiu prakalbą, pavaizduosiu aukštus jūsų pasiekimus, suteikiančius teisę užimti deramą vietą Žvaigždžių Federacijoje... Čia, suprantate, tam tikras senovinis formalumas; tikriausiai nesitikite kokių nors prieštaraujančių pasisakymų... Ką?

- Nne... Nemanyčiau, - sumurmėjau aš.

- Neabejoju! Pagaliau iš kur gi. Taigi, taip sakant, formalumas, bet man vis vien reikalingi tam tikri duomenys. Faktai, smulkmenos, suprantate? Atominę energiją, aišku, įvaldėte?

- O taip! Taip! - skubiai patikinau aš.

- Puiku. A, teisybė, turiu čia, vadovas paliko man savo užrašus, bet jo braižas, hm, taigi... Ar seniai pažabojote tą energiją?

- Nuo 1945 rugpjūčio šeštosios!

- Nuostabu. Kas tai buvo? Pirmoji jėgainė?

- Ne, - atsakiau aš, jausdamas, kad raustu, - pirmoji atominė bomba. Sunaikino Hirosimą...

- Hirosimą? Kažkokį meteorą?

- Ne meteorą... Miestą.

- Miestą? - truputį sunerimęs pakartojo jis. - Taigi kaip čia pasakius...

Kurį laiką tarrakonietis meditavo. Staiga nusprendė:

- Verčiau nieko nesakyti. Na, gerai, bet man būtinai reikia už kažką jus pagirti. Prašau ką nors pasufleruoti, greičiau, netrukus būsime vietoje.

- E... e... Kosminiai skrydžiai, - pradėjau aš.

- Tai savaime suprantama, jei ne jie - jūsų čia

nebūtų, - paaiškino - man pasirodė, kiek įžūlo-
kai - tarrakonietis. - Kam skiriate didžiąją ben-
drujų pajamų dalį? Na, prašau prisiminti kokį
stambų inžinerinį projektą, kosminių mastų
statybas, gravitacinės-saulės energijos reaktorių,
ką? - skubiai pasakinėjo man.

- Ogi statoma... Statoma, - neišlaikiau aš. -
Bendrosios pajamos ne tokios jau ir didelės,
nemažai suryja gynyba...

- Kokia gynyba? Kontinentų? Nuo žemės dre-
bėjimų?

- Ne... Kariuomenė... Armija...

- Kas tai? Hobis?

- Ne hobis... Vietiniai konfliktai, - veblenau
aš.

- Tai anaip tol ne rekomendacija! - aiškiai nu-
sivylęs pasakė jis. - Juk neatskridot čionai tie-
siai iš urvo! Jūsų mokslininkai turėjo jau seniai
apskaičiuoti, kad visos planetos bendradarbia-
vimas visuomet naudingesnis už kovą dėl gro-
bio ar hegemonijos!

- Apskaičiavo, apskaičiavo, bet yra priežas-
čių... Suprantate, susiklosčiusių istoriškai.

- Nebekalbėsime apie tai! - tarė jis. - Juk man
pavesta jus čia ne ginti kaip kokius nusikaltė-
lius, bet siūlyti, rekomenduoti, vardinti jūsų

nuopelnus ir dorybes. Supratote?

- Supratau.

Mano liežuvis sustingo, tarytum jį kas būtų užšaldęs, puošnių marškinių apykaklė smaugė, antkrūtinis ištižo nuo srūte srūvančio prakaito, skiriamaisiais raštais užkliudžiau ordinus ir įplėšiau viršutinį lapelį. Tarrakonietis - nekantrus, o kartu poniškai pasipūtęs - mintimis nuklydo kažkur kitur; netikėtai ramiai ir švelniai (ką reiškia diplomatas!) pareiškė:

- Verčiau kalbėsiu apie jūsų kultūrą. Apie nepaprastas jos aukštumas. Kultūrą turite? - staiga susirūpino jis.

- Turime! Ir dar kokią! - patikinau aš.

- Tai gerai. Menas?

- O, taip. Muzika, poezija, architektūra...

- Tad vis dėlto architektūra! - šūktelėjo tarrakonietis. - Nuostabu. Reikia užsirašyti. Sprogdinimo priemonės?

- Kaip tai sprogdinimo?

- Na, kūrybiniai sprogimai, valdomi - klimatui reguliuoti, žemynams perstumti, upių vagoms pakeisti - turite?

- Kol kas tik bombos... - pasakiau aš, ir jau pašnibždomis pridūriau: - Bet labai įvairios: napalminės, fosforinės, net su nuodingomis

dujomis...

- Čia ne tai, - sausai pasakė jis. - Laikysiuosi dvasinio gyvenimo. Ką tikite?

Jau spėjau suprasti, kad tasai turintis mus pristatyti tarrakonietis - menkas žemiškųjų reikalų žinovas, ir pagalvojus apie tai, kad tokios neišmanančios būtybės prakalba netrukus nulems, būti mums ar nebūti visos Galaktikos forume, man, tiesą sakant, kvapą užgniaužė. Tai nesėkmė, galvojau sau, ir būtinai prireikė kaip tik dabar atšaukti tikrąjį Žemės specialistą!

- Tikime visuotine brolybe, taikos ir bendradarbiavimo pranašumu prieš karą ir neapykantą, manome, kad visa ko matu turi būti žmogus...

Bendrakeleivis padėjo sunkų čiuptuvą man ant kelio ir pasakė:

- Kodėl žmogus? Galų gale nesvarbu. Bet jūs vardijate neiginius: karo nebuvimą, neapykantos nebuvimą - ūkai susimylėkit, argi neturite jokių teigiamų idealų?

Aš tiesiog dusau.

- Tikime pažanga, geresne rytdiena, mokslo jėga.

- Pagaliau bent šis tas! - nudžiugo jis. - Taip,

mokslas... Tai gerai, šitai man pravers. Kokiems mokslams skiriate daugiausia lėšų?

- Fizikai, - atsakiau aš, - atominės energijos tyrimams.

- Jau girdėjau. Žinot ką? Tik jūs tylėkit. Aš jau pats viską padarysiu. Kalbėsiu aš. Prašau viską patikėti man. Nebijokit!

Sulig šiais žodžiais mašina sustojo priešais rūmus.

Man galva sukosi ir akyse tavaravo; buvau vedamas krištoliniais koridoriais, melodingai dūsaudamos atsidarinėjo kažkokios nematomos durys, paskui lėčiau žemyn, aukštyn, vėl žemyn, tarrakonietis stovėjo greta - milžiniškas, tylus, apsisiautęs klostėtu metalu; staiga viskas sustingo, prieš mane išsipūtė ir sprogo stiklinis burbulas. Stovėjau Didžiosios Posėdžių Salės dugne. Platėjantis tarsi piltuvas, baltutėlaitis, tiesiog sidabrinis amfiteatras suolų vijomis kilo aukštyn; nuotolio sumažintos delegatų figūrėlės dabino spiralinių ložių baltumą smaragdu, auksu, purpuru, akį vėrė miriadai slaptingų žiežirbų....